

mans

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266.327; +382.69.446.094
mans@t-com.me, www.mans.co.me

SKUPŠTINA CRNE GORE
ODBOR ZA POLITIČKI SISTEM, PRAVOSUĐE I UPRAVU
N/R Rifata Rastodera, predsjednika
N/R Šefkije Murića, člana
N/R Jovana Martinovića, člana
N/R Milorada Vuletića, člana
N/R Husnije Šabovića, člana
N/R Zorana Vukčevića, člana
N/R Koče Pavlovića, člana
N/R Vladislava Bojovića, člana
N/R Snežane Jonice, članice
N/R Obrada Gojkovića, člana
N/R Draginje Vuksanović, članice
N/R Slavena Radunovića, člana
N/R Azre Jasavić, članice

N.V.O. "MANS"

Broj 18386/10

Podgorica, 24. 10. 2013 god.

Podgorica, 24. oktobar 2013. godine

Poštovani poslanici,

Obraćamo Vam se ovim putem zbog problema koji je nastao kao rezultat uklanjanja matičnih brojeva sa internet verzija registara Centralnog registra privrednih subjekata i Katastra, čime je došlo do kršenja sistemskih zakona kojima se uređuje rad ovih institucija, ali su i nevladine organizacije i mediji u velikoj mjeri onemogućeni da istražuju slučajeve korupcije i organizovanog kriminala. Zbog svega navedenog podnosimo:

PREDSTAVKU KOJOM SE INICIRA ODRŽAVANJE KONSULTATIVNOG SASLUŠANJA MINISTRA FINANSIJA RADOJA ŽUGIĆA, DIREKTORA PORESKE UPRAVE MILANA LAKIČEVIĆA, DIREKTORA UPRAVE ZA NEKRETNINE DRAGANA KOVAČEVIĆA I PRESJEDNIKA I ČLANOVA SAVJETA AGENCIJE ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA ŠEFKA CRNOVRŠANINA, ALEKSE IVANOVIĆA I RADENKA LACMANOVIĆA I DONOŠENJE KONKRETNIH ZAKLJUČAKA KAKO BI SE RIJEŠIO NOVONASTALI PROBLEM

Molimo Vas da na prvoj sledećoj sjednici Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu uvrstite raspravu o ovoj predstavi na dnevni red i odlučite o prihvatanju predloga koji su u njoj iznijeti.

OBRAZLOŽENJE

Članom 40 Poslovnika Skupštine Crne Gore propisano je da:

"Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja koja se odnose na: osnivanje, organizaciju i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima; sistem lokalne samouprave; državne simbole; upotrebu nacionalnih simbola; državne praznike; cmogorsko državljanstvo; izborni sistem; referendum; teritorijalnu

organizaciju Crne Gore; organizaciju i položaj Glavnog grada i Prijestonice; medijski i radio-difuzni sistem; krivična i druga djela, odgovornost i kazne; amnestiju, pomilovanje i pravnu pomoć.”

Naime, od avgusta 2013. godine prilikom pretraživanja internet baza podataka Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave i Uprave za nekretnine, pored imena lica koja su vlasnici privrednih društava i nepokretnosti ne pojavljuje se više i njihov matični broj, koji je bio jedini podatak na osnovu kojeg je bilo moguće precizno identifikovati lica. Na ovaj način, onemogućena je tačna identifikacija lica koja su vlasnici preduzeća i nekretnina, što izaziva brojne probleme, jer se sada prilikom pretrage pokazuju samo ime i prezime lica koja su vlasnici privrednih društava ili nekretnina. Na ovaj način, takođe je došlo do kršenja sistemskih zakona kojima se uređuje rad ovih institucija.

Iako je MANS još 6. septembra 2013. godine uputio inicijative Poreskoj i Upravi za nekretnine sa zahtjevom da vrate matične brojeve u internet registre, one to nisu učinile, jer su prema njihovim navodima, tu odluku donijele u skladu sa zapisnicima o izvršenoj inspekcijskoj kontroli Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Ovakvo postupanje Poreske i Uprave za nekretnine protivno je zakonskim rješenjima kojima se definiše rad ovih organa.

Naime, trenutno kada civilni sektor i mediji istražuju slučajeve korupcije, oni više sa sigurnošću ne mogu da utvrde povezanost lica preko vlasničkih struktura kroz kompanije i nekretnine, posebno imajući u vidu da je Crne Gora mala zemlja, u kojoj su imena i prezimena često veoma slična, i gdje postoje na desetine, čak i stotine ljudi koji imaju identično ime i prezime.

Na ovaj način drastično su smanjene mogućnosti za istraživanje korupcije i organizovanog kriminala od strane subjekata koji to trenutno najviše čine - civilni sektor i mediji. Sve ovo dešava se u trenutku kada su borba protiv korupcije i organizovanog kriminala ključni prioritet Crne Gore u procesu EU integracija i u trenutku kada institucije sistema koje bi ovim trebalo da se bave, primarno tužilaštvo i policija, imaju više nego pasivnu, posmatračku ulogu.

Nemogućnost tačne identifikacije lica koja su vlasnici privrednih društava i nekretnina pravi ozbiljne probleme i u privatnom sektoru. Naime, više ni jedno pravno i/ili fizičko lice ne može sa sigurnošću da utvrdi identitet fizičkog lica sa kojim stupa u komercijalni odnos (kroz saradnju sa kompanijom koje to fizičko lice posjeduje, kupoprodaju nekretnina i sl.) i mogućnost prevare je značajno povećana, što vodi do povećanja nesigurnosti u kompletnom komercijalnom sektoru, i podrivanju poslovnog ambijenta koji je do sada stvoren.

Kako bi se greška koju su učinile Poreska i Uprava za nekretnine ispravila, MANS se ovim institucijama obratio sa zahtjevom da se matični brojevi vrate u online registre kojima ove institucije upravljaju, ali tu nije bilo pomaka. Prema navodima Poreske uprave i Uprave za nekretnine, odluka da se matični brojevi uklone sa internet verzija registara donijeta je po nalogu Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, i zbog toga ni Poreska a ni Uprava za nekretnine ne planiraju da vrate matične brojeve u internet registre. Štaviše, i Poreska a i Uprava za nekretnine kao ključni "argument" za pravdanje ovog poteza navode zaštitu podataka o ličnosti i crnogorske i međunarodne standarde u ovoj oblasti.

Ipak, ove institucije cijelo vrijeme namerno bježe od činjenice da je ovakvo njihovo postupanje potpuno suprotno obavezujućoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, kao i standardima koji su uspostavljeni u zemljama Evropske unije, i drugim najrazvijenijim zemljama svijeta.

Imajući u vidu praksu Evropskog suda kada je riječ o zaštiti privatnosti, ne može se govoriti o nedozvoljenom miješanju u privatni život objavljivanjem podataka lica koja te podatke dostavljaju javnom registru. Naprotiv, interes pojedinaca čiji se podaci nalaze u CRPS-u i Katastru su da njihovo objavljivanje omogući pouzdanost u uspostavljanje profesionalnih odnosa sa drugima. Neophodno je

u ovim slučajevima omogućiti objavljivanje podataka u onoj mjeri koja će omogućiti pouzdanost sa jedne strane, a koja sa druge strane neće predstavljati neproporcionalno zadiranje u lična prava. Pored toga, objavljivanje matičnih brojeva nije protivno evropskoj praksi, što pokazuje svakako i primjer poslednje članice Evropske unije, Hrvatske, čiji javni registri sadrže sve podatke, uključujući i matične brojeve građana, koji su dostupni na internet portalima registara. Slična praksa prisutna je i u mnogim drugim članicama Evropske unije, pa čak i u nekim off-shore registrima kompanija.

Takođe, prema stavovima Evropskog suda za ljudska prava, korišćenje imena i prezimena u javno-pravnom aspektu potpuno je kompatibilno sa privatnim životom koji uključuje i pravo uspostavljanja i razvijanja odnosa sa drugim osobama, bilo u profesionalnom ili nekom drugom kontekstu. Kada samo ime i prezime ne bi bilo dovoljan i pouzdan podatak, kao što je to kod Crne Gore, u tom slučaju bi to predstavljalo ograničavajući faktor prilikom uspostavljanja i razvijanja odnosa sa drugim osobama. Imajući ovo u vidu jasno je koliki je značaj korišćenja i drugih ličnih podataka, uključujući i matični broj.

Samo objavljivanje imena i prezimena, kod činjenice da se tako ne može pouzdano utvrditi o kojoj osobi se radi, obesmišljava javnost registra i onemogućava minimum pouzdanosti koju bi podaci iz javnog registra morali da imaju.

Na kraju, MANS je zajedno sa grupom predstavnika evropskih nevladinih organizacija upoznao sa ovim problemom brojne predstavnike međunarodne zajednice, među kojima i gospodina Dirka Langea, šefa jedinice za Crnu Goru Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije.

Imajući u vidu sve gore navedeno:

PREDLAŽEMO

1. Da Odbor uvrsti na dnevni red prve sledeće sjednice raspravu o ovoj predstavi.
2. Da Odbor, u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine, održi sjednicu koja će biti posvećena konsultativnom saslušanju ministra finansija Radoja Žugića, direktora poreske uprave, Milana Lakićevića, direktora Uprave za nekretnine, Dragana Kovačevića i predsjednika i članova savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Šefka Crnovršanina, Alekse Ivanovića i Radenka Lacmanovića.
3. Da Odbor na istoj sjednici usvoji odgovarajuće zaključke u pravcu stvaranja uslova da podaci koji se nalaze u javnim registrima budu dostupni javnosti na adekvatan način, i da naloži Poreskoj i Upravi za nekretnine da vrate matične brojeve u internet verzije svojih registara;
4. Da Odbor omogući predstavniku MANS-a prisustvo na sjednici Odbora na kojoj će predstavka biti razmatrana radi iznošenja našeg viđenja cijelokupnog stanja u ovoj oblasti.

S poštovanjem,

Vuk Maras, direktor Programa za monitoring i analitiku

U prilogu predstavke dostavljamo:

- Inicijative podnijete Poreskoj i Upravi za nekretnine;
- Odgovor Uprave za nekretnine.